

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Promocja prasy i książki na łamach miesięcznika "Akcja Katolicka na Śląsku"

Author Bogumiła Warząchowska

Citation style: Warząchowska Bogumiła. (2017). Promocja prasy i książki na łamach miesięcznika "Akcja Katolicka na Śląsku". W: T. Wilkoń (red.), "O etosie książki : studia z dziejów bibliotek i kultury czytelnicznej" (S. 450-467). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

BOGUMIŁA WARZĄCHOWSKA

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Promocja prasy i książki na łamach miesięcznika „Akcja Katolicka na Śląsku”

Czasopismo „Akcja Katolicka na Śląsku”, organ prasowy Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej¹, ukazywało się w Katowicach, w latach 1937–1939. Na łamach periodyku zamieszczano informacje programowe dla członków oraz dokumentowano działalność stowarzyszenia. Ponadto, ponieważ jednym z zadań Akcji Katolickiej było promowanie i publikowanie wartościowych książek i czasopism, zachęcano do czytania dobrej i pożytecznej literatury, a także reklamowano pisma diecezjalne, dzięki czemu myśl katolicka i patriotyczna przenikała do społeczeństwa polskiego.

Akcja Katolicka to stowarzyszenie, które w Polsce rozwijało się w okresie międzywojennym pod patronatem Episkopatu Polski. Utworzenie Akcji Katolickiej

¹ Po objęciu przez ks. Stanisława Adamskiego w 1930 roku stolicy biskupiej w diecezji katowickiej podjęto przygotowania do utworzenia Akcji Katolickiej. Powołano do życia Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej na Śląsku, który rozpoczął działalność w 1934 roku. J. Dziwoki: *Akcja Katolicka w diecezji katowickiej (1925–1939)*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 1992–1993 (t. 25–26), s. 276–281. Dla lepszej współpracy duchowieństwa i świeckich powołano również Parafialną Akcję Katolicką, która była ogniwem łączącym stowarzyszenia Akcji Katolickiej i pomocnicze katolickie stowarzyszenia w parafii oraz miała za zadanie kierowanie wspólną pracą w dziedzinie kształcenia religijnego. Pomocą w dobrej organizacji i sprawnym działaniu była odpowiednia literatura, a także broszury, ulotki i wszelkie materiały reklamowe. Jednak potrzeba ukazywania się czasopisma na obszarze Górnego Śląska dla członków Akcji Katolickiej dojrzała od kilku lat. Początkowo wydawano ulotki, komunikaty, broszury w których przekazywano bieżące i istotne informacje dla swoich członków. Następnie, od stycznia 1935 roku, zaczęto drukować „Front Katolicki” – urzędowy organ Akcji Katolickiej, jako cotygodniowy czterostronicowy dodatek do „Gościa Niedzielnego”. Redaktorem dodatku został ks. Bolesław Kominek, a za wydawanie był odpowiedzialny Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej.

było odpowiedzią Kościoła na sytuację społeczną Europy końca XIX wieku i postępujący proces laicyzacji. Celem było podsycanie ożywienia religijnego i zaktywizowanie świeckich wiernych na rzecz diecezji i parafii. Za datę formalnego ustanowienia stowarzyszenia przyjmuje się wydanie przez Piusa X w 1905 roku encykliki *Il fermo proposito*, w której papież wyłożył teologiczne i organizacyjne podstawy działalności Akcji Katolickiej.

W początkowym okresie tworzenia struktur Akcji Katolickiej kierunek jej działalności był wyznaczony w statutach², regulaminach³ oraz dokumentach Kościoła⁴. W kolejnych latach opracowano program i omówiono zasady funkcjonowania stowarzyszenia, co znalazło odzwierciedlenie w dostępnej literaturze źródłowej⁵.

Szczególną rolę w procesie tworzenia Akcji Katolickiej odegrał Pius XI, wydając w 1922 roku encyklikę *Ubi arcano Dei*, w której przedstawił doktrynę tworzącego się stowarzyszenia oraz zarysował cele, formy działalności i wskazał metody pracy. Papież zdefiniował Akcję Katolicką jako „udział świeckich w apostołstwie hierarchicznym Kościoła”⁶. Jednak najbardziej trafne określenie sformułował ks. Ludwik Civardi, według którego: „Akcja Katolicka jest apostołstwem pomocniczym, wykonywanym zespołowo przez katolików świeckich, w bezpośredniej zależności od hierarchii kościelnej, dążeniem do tryumfu Królestwa Chrystusowego w jednostce, rodzinie i społeczeństwie”⁷. Popierane przez hierarchię Kościoła przedsięwzięcie szybko przenikało z Włoch poza granice kraju, docierając między innymi do Hiszpanii, Niemiec, Francji, Belgii, Holandii i Polski.

W odradzającym się państwie polskim niełatwo było tworzyć struktury Akcji Katolickiej, prężnie już działającej na zachodzie Europy. Wymagało to czasu i odpowiednich przygotowań. Należy podkreślić, że znaczna liczba istniejących w kraju bractw i organizacji katolickich ułatwiła to zadanie⁸. Powołana do życia z inicjatywy abp. Edmunda Dalbora w 1919 roku Liga Katolicka stała się po części

² Statut Konstytucyjny Akcji Katolickiej w Polsce oraz Regulaminy. Poznań 1930; Statuty Stowarzyszeń Akcji Katolickiej. Poznań 1934.

³ Statuty i regulaminy Stowarzyszeń Akcji Katolickiej. Poznań 1934; Regulamin dekanalnej Akcji Katolickiej. Poznań 1939.

⁴ Zasady Akcji Katolickiej we Włoszech. Warszawa 1925; X. [É.M.] GUERRY: Kodeks Akcji Katolickiej. Przeł. autoryzowany. Poznań 1929.

⁵ S. BROSS: Akcja Katolicka według orzeczeń Stolicy Apostolskiej. T. 1–2. Poznań 1929; L. CIVARDI: Podręcznik Akcji Katolickiej. T. 1: Zasady. Przeł. A. KICIŃSKA. Poznań 1933; L. CIVARDI: Podręcznik Akcji Katolickiej. T. 2: Praktyka. Przeł. A. KICIŃSKA. Poznań 1935; S. ADAMSKI: Podstawy Akcji Katolickiej w Polsce. „Ruch Katolicki” 1937 (R. 7), z. 11, s. 502–507; IDEM: Istota i ustrój Akcji Katolickiej. „Ruch Katolicki” 1937 (R. 7), z. 12, s. 533–542; IDEM: Parafialna Akcja Katolicka. „Ruch Katolicki” 1938 (R. 8), z. 1, s. 2–20.

⁶ Cyt. za: J. DZIWOŁKI: Akcja Katolicka..., s. 271.

⁷ L. CIVARDI: Podręcznik Akcji Katolickiej. T. 1: Zasady..., s. 24–25.

⁸ J. KIEDOS: Zanim powstała Akcja Katolicka... Zarys dziejów polskich młodzieżowych organizacji katolickich na Górnym Śląsku do 1933 roku. Bielsko-Biała 1997, s. 11–16.

koordynatorem tych stowarzyszeń, jednak z biegiem czasu Akcja Katolicka przejmowała jej funkcje, porządkując działalność katolików świeckich.

W Polsce formalnie powołano Akcję Katolicką⁹ w 1930 roku, z inicjatywy kardynała Augusta Hlonda. Pierwszym dyrektorem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej został ks. Stanisław Adamski, późniejszy biskup diecezji katowickiej. Ogólnopolskim organem prasowym organizacji był miesięcznik „Ruch Katolicki”, wydawany w Poznaniu w latach 1930–1939. Pierwszym redaktorem periodyku został ks. Stanisław Bross, następnie funkcję tę objął ks. Franciszek Malewski. Miesięcznik był poświęcony zagadnieniom ideowo-organizacyjnym i pełnił zadania społeczno-oświatowe. Działalność Akcji Katolickiej stała się przedmiotem wielu publikowanych w nim polemik, opracowań i prezentacji badań, a tego typu tematyka była poruszana także na łamach innych periodyków, w tym pisma „Akcja Katolicka na Śląsku”.

Charakterystyka formalno-wydawnicza

Periodyk „Akcja Katolicka na Śląsku” miał znaczny wkład w rozwój życia kulturalno-oświatowego na Górnym Śląsku w okresie międzywojennym. Działająca i rozwijająca się w regionie Akcja Katolicka potrzebowała własnego, samodzielnego ukazującego się pisma, które miało być pomostem między stowarzyszeniami i przekazywaniem informacji wśród zrzeszonych członków. Decyzje o stworzeniu własnego organu informacyjnego zostały podjęte na szczelbule centralnym diecezji:

J.E. Ks. Biskup Adamski wyraził swą zgodę, a Diecezjalna Rada Akcji Katolickiej, składająca się z przedstawicieli wszystkich stowarzyszeń Akcji Katolickiej, uchwaliła na posiedzeniu 19 stycznia, że nowy okólnik, przeznaczony dla zarządów Parafialnej Akcji Katolickiej oraz Kierownictw oddziałów Stow. Mężów,

⁹ O Akcji Katolickiej zob. m.in.: W. ZDANIEWICZ: *Akcja Katolicka*. W: *Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832–1939*. Red. C. STRZESZEWSKI. Warszawa 1981, s. 417–451; K. JEŻYNA: *Akcja Katolicka w II Rzeczypospolitej*. Lublin 1996; K. SOSNA: *Chrześcijański model wychowania młodzieży w polskich publikacjach Akcji Katolickiej w latach 1930–1939*. Katowice 2002; J. MAŁCZYK: „Zaangażowanie młodzieży polskiej diecezji katowickiej w Akcję Katolicką w okresie międzywojennym na przykładzie parafii Bieruń Stary”. Katowice 1986 [mps]; K. SOSNA: „Chrześcijańskie wychowanie młodzieży w polskich publikacjach Akcji Katolickiej w latach 1930–1939”. Warszawa 1999 [mps]; E. STRZELCZYK: „Propaganda Akcji Katolickiej w diecezji katowickiej w latach 1930–1939”. Katowice 2003 [mps]; B. SZADURSKA: „Program Akcji Katolickiej i jego realizacja w świetle miesięcznika »Akcja Katolicka na Śląsku« w latach 1937–1939”. Katowice 2003 [mps].

Kobiet, Młodzieży Męsk. i Żeńskiej, będzie miesięcznikiem pod nazwą „Akcja Katolicka na Śląsku”¹⁰.

Ordynariusz w słowie wstępnym skierowanym do prenumeratorów miesięcznika określił cele tej inicjatywy wydawniczej:

„Akcja Katolicka na Śląsku” będzie wyrazem całej Akcji Katolickiej diecezji katowickiej, będzie łącznikiem, ogniskiem zorganizowanej myśli katolickiej, stać się ma wyrazem woli władz diecezjalnych Akcji Katolickiej, wskazywać program szczegółowej jej pracy¹¹.

Pismo ukazywało się regularnie, w skromnej, czarno-białej szacie graficznej, numery liczyły 16–20 stron (łączony numer 1–2 miał 24 strony). Nakład wynosił 1500 egzemplarzy, koszt rocznej prenumeraty – 3,50 złotego¹².

W biuletynie utworzono dział dla Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej oraz działy dla czterech związków¹³. W każdym z działów zamieszczano omówienia z przebiegu bieżących prac. Zgodnie z zaleceniem władz diecezjalnych, miesięcznik trafiał do szerokiego grona odbiorców, a tym samym był organem propagandowym Akcji Katolickiej, źródłem materiałów szkoleniowych i informacyjnych.

Po roku ukazywania się czasopisma redakcja zachęcała do jego nabywania, informując:

W nim ogłaszamy nasze komunikaty, instrukcje, wiadomości ideowo-organizacyjne, sprawozdania! W nim dajemy obraz naszych spraw i naszego rozwoju! Organ ten winien być w rękach każdego oddziału jako jego pomocnik i doradca, przewodnik i informator¹⁴.

Ze względu na zawartość instrukcyjno-metodyczną i szkoleniowo-edukacyjną periodyk był traktowany nie tylko jako pismo informacyjne, ale także jako okólnik i „urzędowy organ Diecezjalnego Instytutu i czterech stowarzyszeń, przeznaczony

¹⁰ Redakcja. *Zaczynamy w Imię Boże*. „Akcja Katolicka na Śląsku” [dalej: AKŚ] 1937 (R. 1), nr 1–2, s. 2. W wielu przypadkach autorzy tekstów, które zostały przywołane, nie są znani.

¹¹ S. ADAMSKI: *Arcypasterz nam błogosławi*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 1–2, s. 1.

¹² *Akcja Katolicka na Śląsku. Powstanie, rozwój, działalność*. Katowice 1938, s. 37.

¹³ Działalność Akcji Katolickiej oparto na podziale na cztery grupy, tzw. kolumny: dorosłych kobiet i mężczyzn oraz młodzież męską i żeńską. W myśl założonego planu utworzono: Katolicki Związek Mężów (KZM), z siedzibą w Warszawie, Katolicki Związek Kobiet (KZK), z siedzibą w Krakowie (tymczasowo w Poznaniu), Katolicki Związek Młodzieży Męskiej (KZMM), z siedzibą w Poznaniu, oraz Katolicki Związek Młodzieży Żeńskiej (KZMŻ), z siedzibą w Poznaniu.

¹⁴ *My i nasza prasa*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 1, s. 7.

dla zarządów PAK i oddziałów”¹⁵. Redakcja nie stroniła przy tym od trudnych pytań stawianych swoim czytelnikom, pisząc na przykład: „Czy każdy numer »Akcji Katolickiej na Śląsku« jest należycie wykorzystany i praktycznie zastosowany? Warto się nad tym zastanowić!”¹⁶.

Reklama czasopism

W „Akcji Katolickiej na Śląsku” promowano dobrą prasę, zarówno pisma wydawane w ramach Akcji Katolickiej, jak też wartościowe periodyki regionalne i ogólnopolskie, które odgrywały ważną rolę formacyjną, umożliwiając dotarcie z bogatą ofertą treściową do szerokiego grona odbiorców. Nie brakowało również zachęty do organizowania wystaw i prenumerowania wybranych czasopism, zawierających informacje o bieżącej ofercie wydawniczo-księgarskiej, a także mających służyć wzmocnieniu wiary i życia moralnego społeczności śląskiej¹⁷.

W biuletynie można odnaleźć informację:

[Jeden z ordynariuszy – B.M.] zwrócił się osobnym listem do Diec. Instytutu Akcji Katol., w którym prosi, aby w miesiącu kwietniu rozpoczęto w naszych stowarzyszeniach jak najszerszą propagandę prasową dla naszego znanego i ulubionego tygodnika diecezjalnego, dla „Gościa Niedzielnego”. Propaganda ta ma trwać do końca bieżącego roku¹⁸.

Obszerny komunikat w tej sprawie ukazał się w jednym z pierwszych numerów „Akcji Katolickiej na Śląsku”, w którym szczegółowo przedstawiono propozycje, sposoby i formy reklamowania tygodnika diecezjalnego – „Gościa Niedzielnego”. Propaganda dotycząca takich tygodników była jednym z zadań programowych Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej¹⁹. Dla wzmocnienia promocji czasopisma członkowie Akcji Katolickiej zaproponowali hasło: „Każda rodzina katolicka czyta »Gościa Niedzielnego«”²⁰. Wśród wielu pomysłów działaczy stowarzyszenia były konkretne zobowiązania:

¹⁵ Nie wystarczy przeczytać. AKŚ 1938 (R. 2), nr 11, s. 167.

¹⁶ Ibidem, s. 168.

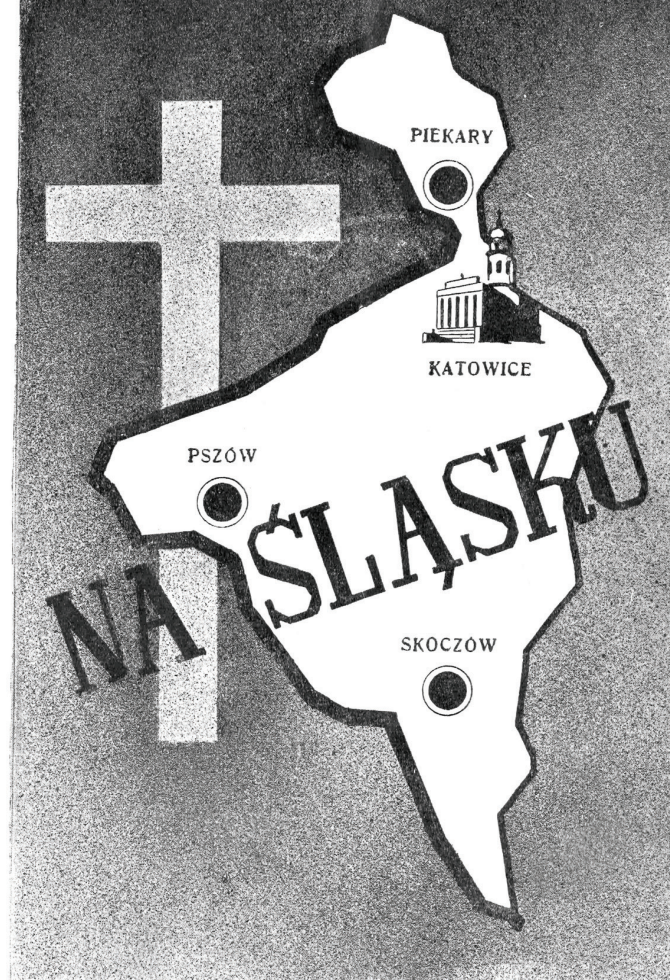
¹⁷ Wystawa dobrej prasy. AKŚ 1937 (R. 1), nr 11, s. 157.

¹⁸ Wielkie zadanie dla Akcji Katolickiej. AKŚ 1937 (R. 1), nr 4, s. 41.

¹⁹ Akcja Katolicka na Śląsku. Powstanie..., s. 42.

²⁰ Wielkie zadanie..., s. 41.

AKCJA KATOLICKA

NR 12

GRUDZIEŃ 1938

ROK II

Ryc. 1. Pierwsza strona okładki „Akacji Katolickiej na Śląsku” 1938, nr 12
Zbiory Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego

Ryc. 2. Pierwsza strona okładki „Akacji Katolickiej na Śląsku” 1939, nr 7-8
Zbiory Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego

Dopilnujemy aby „Gość Niedzielny” był wszędzie i zażądamy go u naszych fryzjerów, dentystów, lekarzy, którzy często abonują dla naszych klientów wiele innych pism, a o naszym „Gościu” nie pamiętają. Postaramy się także by go zaabonowały świetlice, kawiarnie i czytelnie²¹.

Rzeczywiście wiele numerów reklamowych, okazowych lub wcześniej przeczytanych trafiało do różnych placówek użyteczności publicznej. Podobne echa zachęty do reklamowania pism diecezjalnych znalazły się w programie Akcji Katolickiej na 1937 rok. W postawionych przez biskupa zadaniach postulowano:

[...] w diecezji katowickiej jest celowe, konsekwentne i dobre zorganizowanie propagandy za rozpowszechnianiem „Gościa Niedzielnego” – a w niemieckich rodzinach „Sonntagsbote” – we wszystkich rodzinach naszej diecezji²².

W dalszej części przedstawionego programu ordynariusz odniósł się do wartości tych periodyków i dobra, jakie wnoszą w życie diecezjan i diecezji:

Mają one na celu przede wszystkim dokształcanie dorosłych w sprawach wiary i moralności katolickiej, rozbudzanie sumień i woli katolickiej, na koniec łączenie wszystkich katolików diecezji ze sobą a wszystkich razem z Biskupem i z duchowieństwem²³.

Nawoływanie do czytania „Gościa Niedzielnego” często pojawiało się na łamach „Akcji Katolickiej na Śląsku”²⁴. Utwierdzano zrzeszonych członków również w przekonaniu: „Im więcej abonentów i czytelników »Gościa«, tym większy i skuteczniejszy wpływ myśli i zasad katolickich, tym szybsze zwycięstwo Akcji Katolickiej!”²⁵. Widoczny wzrost liczby prenumeratorów „Gościa Niedzielnego” nastąpił po dołączeniu do cotygodniowego wydania dodatku „Dla kobiet”, w którym zamieszczano dużo praktycznych wskazówek dotyczących życia domowego, zdrowia i wychowania²⁶. Pozyskiwanie abonentów „Gościa Niedzielnego” było raz do roku przedstawiane w „Akcji Katolickiej na Śląsku” w postaci zestawienia tabelarycznego, w którym uwzględniano, według dekanatów i parafii, liczbę katolików i liczbę prenumerowanych egzemplarzy²⁷.

²¹ Ibidem, s. 42.

²² S. ADAMSKI: *Diecezjalny program Akcji Katolickiej na rok 1937*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 5, s. 59.

²³ Ibidem s. 59.

²⁴ *Jak tam z „Gościem Niedzielnym”*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 6, s. 74; *Bierzmy czynny udział w propagandzie „Gościa Niedzielnego”*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 6, s. 87; *Nie ustawaj!* AKŚ 1937 (R. 1), nr 10, s. 126.

²⁵ *My i nasza prasa...*, s. 6.

²⁶ *Nowość w „Gościu Niedzielnym”* AKŚ 1939 (R. 3), nr 5, s. 112.

²⁷ „Gość Niedzielny” *urósł!* AKŚ 1938 (R. 2), nr 3, wkładka, po s. 48.

Jednym z głównych zadań „Akcji Katolickiej na Śląsku” było promowanie pism, które kierowano do wydzielonych grup społecznych. Każda z grup Akcji Katolickiej, zwanych kolumnami, miała własny organ prasowy, który pełnił funkcję informacyjno-formacyjną²⁸.

Periodykiem przeznaczonym dla kierownictwa Katolickiego Związku Mężów był miesięcznik „Na Wyżyny”, ukazujący się w latach 1935–1939, a dla wszystkich członków tego związku wydawano w latach 1938–1939 również miesięcznik, zatytułowany „Przebojem”²⁹. Redakcja „Akcji Katolickiej na Śląsku” przypominała o nabywaniu tych pism, informując jednocześnie, że „Oddział lub osoba, które zdobędą w diecezji najwięcej abonentów, otrzymają nagrodę książkową”³⁰. Katolicki Związek Kobiet publikował także dwa pisma, z czego jedno, „Zjednoczenie”, ukazywało się w latach 1933–1939 i było przeznaczone dla kierownictwa oddziału, natomiast dla wszystkich członkiń Związku przeznaczono dwutygodnik „Gazeta dla Kobiet”, o której informowano, że „jest bardzo ładnie pisana, są tam artykuły pouczające, rzeczy ciekawe, praktyczne przepisy gospodarcze itd.”³¹. Mimo że „Gazetę...” redagowano w Poznaniu, proponowano tytuł ten zamawiać w redakcji lub nabywać w oddziałach Akcji Katolickiej i zachęcano do regularnej lektury.

Dla Katolickiego Związku Młodzieży Męskiej wydawano miesięcznik „Przyjaciół Młodzieży”, a dla Katolickiego Związku Młodzieży Żeńskiej miesięcznik „Młoda Polka”. Tytuły te były publikowane w Poznaniu, a tematyka dotyczyła spraw społecznych, oświatowych, wychowawczych, ponadto zawierały materiały organizacyjne³². Na łamach tych pism zachęcano do podejmowania różnych aktywności między innymi w zakresie wychowania fizycznego, abstynencji i organizowania konkursów³³.

Z kolei dla kierownictwa Akcji Katolickiej był przeznaczony „Przewodnik Społeczny”, który ukazywał się od 1919 roku jako periodyk trzech katolickich stowarzyszeń: Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, Związku Kobiet Polskich i Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich. Miesięcznik przedstawiał zagadnienia społeczno-oświatowe, a „jako pierwszy cel stawiał sobie wytwarzanie jednolitej katolickiej myśli społecznej, zawierał na jej temat niemal w każdym numerze kilkustronicowe rozprawki”³⁴. Promowano także pisma dla młodzieży

²⁸ *Nasze pisma organizacyjne*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 6, wkładka, po s. 104.

²⁹ „Przebojem” idzie przebojem! AKŚ 1938 (R. 2), nr 2, s. 21–22.

³⁰ *My i nasza prasa...*, s. 6.

³¹ „Gazeta dla Kobiet”. AKŚ 1937 (R. 1), nr 9, s. 117.

³² J. MAJKA: *Katolickie organizacje młodzieżowe*. W: *Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832–1939*. Red. C. STRZESZEWSKI. Warszawa 1981, s. 344.

³³ *Wielki konkurs jesienny „Młodej Polki”*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 10, s. 142.

³⁴ K. TUROWSKI: *Nauka społeczna Kościoła w polskich czasopismach katolickich*. W: *Historia katolicyzmu społecznego...*, s. 312.

szkolnej, między innymi „Młody Las” – miesięcznik wydawany w Krakowie, „pismo głęboko patriotyczne i na wskroś katolickie”³⁵.

Polecając kolejny periodyk i zachęcając do jego rozpowszechniania, pisano: „Zupełnie bezpłatnie wysyłamy na zamówienie pewną liczbę egzemplarzy bezpłatnych Katolickiego Tygodnika »Kultura« tym oddziałom lub zarządom, które chcą dla niego propagandę zrobić wśród miejscowej inteligencji. Zamawiajcie”³⁶. Czasopismo to ukazywało się w Poznaniu od 1936 roku, początkowo jako nieoficjalne, a następnie od 1939 roku jako oficjalne pismo Akcji Katolickiej³⁷. Warto nadmienić, że charakteryzując po latach pisma katolickie, zauważono:

„Kultura” – pierwszy katolicki tygodnik literacki, przeznaczony dla szerokich kręgów inteligencji. Nie tylko obejmowała rozległą tematykę wszystkich dziedzin kultury (religię, literaturę i twórczość literacką, wszelkie rodzaje sztuki), ale odznaczała się także żywym, często polemicznym sposobem przemawiania, nawoływaniem do twórczej myśli i czynu katolickiego³⁸.

Istotne było również to, że autorzy publikujący na łamach „Kultury” wpisywali się w program Akcji Katolickiej, interpretując dokumenty społeczne Kościoła, a także analizując sprawy Polski końca lat trzydziestych XX wieku.

Kolejne polecane pismo – „Wiara i Życie”, dwutygodnik apologetyczny dla inteligencji katolickiej wydawany w Warszawie, przedstawiano: „[...] pismo to porusza najaktualniejsze problemy życia współczesnego w sposób głęboki, a przy tym bardzo przystępny. Zaleca je do bibliotek nauczycielskich i gimnazjalnych Ministerstwo W.R. i O.P.”³⁹. Dodatkową zachętą do nabywania czasopisma była informacja o pięknej szacie graficznej i licznych ilustracjach.

W „Akcji Katolickiej na Śląsku” promowano ponadto prasę z bliskiego sąsiedztwa, Śląska Cieszyńskiego i Zaolzia. Oddziałom Akcji Katolickiej z tego terenu proponowano „Gwiazdkę”, o której pisano, że była periodykiem „przeznaczonym specjalnie dla rodzin Śląska cieszyńskiego i Zaolzia”⁴⁰. Rekomendowano też prasę, która miała szczególne znaczenie w procesie formacyjnym nie tylko członków Akcji Katolickiej, ale też większej części społeczeństwa, dlatego zachęcano do nabywania periodyku „Mysterium Christi” i „Szkoła Czynu”. Dzięki promowaniu

³⁵ *Zamiast „Płomyka” – „Młody las”*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 4, s. 58.

³⁶ *Katolicka propaganda*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 4, s. 44.

³⁷ *Polecamy inteligencji katolickiej „Kulturę”*. AKŚ 1939 (R. 3), nr 1, s. 2 okładki.

³⁸ K. TUROWSKI: *Nauka społeczna Kościoła...*, s. 307.

³⁹ *Czytajmy dwutygodnik apologetyczny dla inteligencji katolickiej*. AKŚ 1939 (R. 3), nr 3, wkładka, po s. 72.

⁴⁰ *Cieszyńska „Gwiazdka”*. AKŚ 1939 (R. 3), nr 6, s. 147.

czasopism o bogatej i różnorodnej tematyce „Akcja Katolicka na Śląsku” zyskała sobie miano pisma wiarygodnego i opiniotwórczego.

Reklama książek

Biuletyn „Akcja Katolicka na Śląsku” odgrywał równie znaczącą rolę w zakresie promocji literatury – książek publikowanych w seriach Akcji Katolickiej, jak również wartościowych prac cenionych pisarzy i publicystów. Akcję Katolicką charakteryzowała duża aktywność na polu społecznym, a działalność ta, o czym nie należy zapominać, rozwijała się dzięki własnym wydawnictwom i propagowaniu odpowiedniej literatury. Siłą stowarzyszenia była obszerna oferta wydawnicza docierająca na rynek księgarski w postaci książek i broszur. Publikacjom Akcji Katolickiej przypisywano dwa podstawowe zadania. Jednym z nich było stałe i systematyczne informowanie o istocie organizacji, jej historii i zasadach funkcjonowania. Dlatego wśród proponowanych książek znalazł się *Podręcznik dla kandydatek*, opracowany w formie pytań i odpowiedzi, uznany za społeczny katechizm⁴¹. Drugie zadanie natomiast odnosiło się do procesów formacyjnych, przekazywania wiedzy teologicznej i nauki społecznej Kościoła, a wśród zalecanych publikacji znajdowały się dokumenty Kościoła, opracowania i komentarze. Promowane publikacje ukazywały się w kilku seriach, jak między innymi: „Książnica Akcji Katolickiej”, „Biblioteczka Akcji Katolickiej”, „Kultura Katolicka”, „W służbie Królewskiego Kapłaństwa”, „Studia Katolickie”, „Pamiętniki Zjazdów Katolickich”, „Pietas Catholica”, „Fides Catholica”⁴².

Niemal w każdym numerze miesięcznika można było znaleźć propozycje czytelnicze, często pod jednoznacznymi tytułami: „Nowości wydawnicze”, „Ważne nowości wydawnicze” lub „Nowe wydawnictwa”. Zamieszczano tam zwykle kilka tytułów z krótkim, a przejrzystym komentarzem, jak na przykład: „Broszury te dają materiał do wykładów dla rodziców, których dzieci przystępują do 1-szej Kom. św.”⁴³. Chcąc przyciągnąć czytelników, stosowano zwrot: „Stop! Czytaj!”, następnie podawano informację: „Składnica Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej poleca”, wymieniając tytuły książek wraz z podaną ceną. Inny nagłówek zachęcający do nabycia książek brzmiał: „Uwaga! Polecamy materiały na zajęcia świetlicowe”. Pod tym komunikatem proponowano broszury i materiały przydatne do pracy w świetlicach środowiskowych. Z kolei na stronie opatrzonej tytułem

⁴¹ *Podręcznik dla kandydatek KSK*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 5, s. 75.

⁴² W. ZDANIEWICZ: *Akcja Katolicka...*, s. 447.

⁴³ *Nowe wydawnictwa*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 4, s. 49.

WŚRÓD KSIĄŻEK...

Po cenach znizonych!

Po cenach znizonych!

Księgarnia i Drukarnia Katolicka w Katowicach obniżyła znacznie ceny niektórych wydawnictw, które polecamy oddziałom i członkom. (Ceny podane w nawiasach oznaczają ceny dawniejsze.)

Nie żałujmy pieniędzy na dobrą książkę!

A. B., Eugenika wobec społeczeństwa i państwa — stron 43	(0,50)	0,25 zł
BURGER L., 40 lat w służbie bociana — str. 381 brosz.	(8,50)	5,— zł
w oprawie płóciennej	(10,—)	6,50 zł
BURGER L., Dziewczęta z bocznej ulicy — str. 194, brosz.	(5,50)	3,50 zł
oprawione	(7,—)	5,— zł
CHARSZEWSKI I. Ks., Palec boży — str. 117	(2,—)	1,20 zł
CZAR J., Rwijmy, rwijmy śliczne róże (zbiór wierszy) — str. 249, kart.	(5,—)	2,— zł
w ozdobnej oprawie płóciennej	(7,—)	3,— zł
CZERNECKI J. Ks., Krzyż czy gwiazda sowiecka — str. 419	(6,—)	4,50 zł
CZEKA MĄCZYŃSKA M., Otworzyło się okno na świat, powieść — str. 154	(2,—)	1,50 zł
SNIESZKA, Fragmenty z życia Ojca św. Piusa XI — str. 73	(1,—)	0,20 zł
DOBROWOLSKI F. Ks., Dzieci boże — str. 182, kart.	(5,—)	3,50 zł
GLASS H., Wpływy Kominternu wśród nauczycieli, wyd. 3, stron 60	(1,—)	0,60 zł
MIREK FR. Ks. Dr, Idea odpowiedzialności w życiu społecznym — str. 146, brosz.	(3,—)	1,— zł
w oprawie	(4,—)	1,50 zł
MUELLER A. E., Skradziona biblia, powieść sensacyjna — stron 132	(1,—)	0,50 zł
MUSSOLINI, Wartości ducha, Myśli wyjęte z pism i przemówień — stron 64	(1,50)	1,— zł
NIEDBAŁ L. Ks., Duszą zboleć — str. 101, brosz.	(2,30)	1,50 zł
kartowane	(2,70)	1,80 zł
RĄCZKA I., Kolędy i pastoralki	(6,—)	4,50 zł
REUTT M., Baśka, powieść dla młodzieży — str. 157, w kart.	(6,—)	4,— zł

ŻYCIORYSY BOHATERÓW CZYNU

piękne broszurki — po 50 groszy.

W nast. nr. biuletynu polecimy całą serię i podamy sposób wykorzystania tychże

Nowość! DLA DZIEWCZĄT! Nowość!

Ukazała się nakładem Księg. i Drukarni Katol. piękna książka O. Bernard:

„JEJ ŚLADEM”- Św. Teresa od Dziec. Jezus wzorem młodych katoliczek

Stron 288

Cena 5,50 zł

Jest to obszerny, pięknie opracowany życiorys św. Teresy, z zastosowaniem poszczególnych przeżyć do życia dziewcząt współczesnych. Książka ta winna znaleźć się w każdej bibliotece oddziału KSMZ. Stanowi doskonały materiał do głośnego czytania podczas zbiorów (chwila religijna!) oraz do prywatnego czytania duchownego. Do nabycia w Sekretariacie.

NASZE PISMA ORGANIZACYJNE!

Dla Zarządów PAK i Kierownictw oddziałów

„Akcja Katolicka na Śląsku”

miesięcznik, prenumerata roczna 3,50 zł

K S M – „Przebojem” miesięcznik

prenumerata roczna 0,50 zł (przy zamówieniu powyżej 10 egz.)

K S K – „Zjednoczenie”

dla kierownictw — miesięcznik, prenumerata roczna 4,— zł

„Gazeta dla Kobiet”

dla wszystkich członków — miesięcznik, prenumerata roczna 1,80

K S M M – „Kierownik”

dla kierownictw — miesięcznik, prenumerata roczna 7,20 zł

„Przyjaciel Młodzieży” dla wszystkich
druhuw

miesięcznik, prenumerata roczna 2,40 zł, od 10 egzempl. 1,80 zł

K S M Ź – „Kierownik” — jak wyżej

„Młoda Polka” dla wszystkich druhen

miesięcznik, prenumerata roczna 2,40 zł, od 10 egzempl. 1,80 zł

Abonament: rocznie 3,50 zł, półrocznie 1,80 zł; cena 1 egz. 30 gr

Oddziały wpłacają do swoich central: Katol. Stow. Mężów — P. K. O. 303.542, Katol. Stow. Kobiet — P. K. O. 303.750, Katol. Stow. Młodzieży Męskiej — P. K. O. 300.297, Katol. Stow. Młodzieży Żeńskiej — P. K. O. 305.480.

Zarządy P. A. K. i Urzędy Parafialne: Diec. Instytut Akcji Katolickiej — P. K. O. 305.313.

Drukiem Księgarni : Drukarni Katolickiej S. A., Katowice, ulica Marszałka Piłsudskiego nr 58

Adres Redakcji i Administracji: „Akcja Katolicka na Śląsku”, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 20.

Wydawca: Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej w Katowicach.

Redaktor odpow.: Ks. Dr Bolesław Kominek.

„Co czytać – co polecać” informowano: „W każdym numerze »Akcji Katolickiej na Śląsku« będziemy podawać kilka książek, które nadawałyby się do naszych podręcznych bibliotek lub do prywatnego użytku członkiń”⁴⁴. Inną formą zachęty i zwrócenia uwagi na publikacje było zapytanie „Czy znacie już najnowsze książki?”, za którym stała propozycja zakupu kilku tytułów, z dołączonym omówieniem treści każdego egzemplarza, wskazaniem miejsca zakupu i sugerowaną ceną sprzedaży⁴⁵.

Rekomendując nową książkę, która miała dotrzeć do szerokiego kręgu odbiorców, poświęcano jej znaczną część przestrzeni zarezerwowanej na reklamę wydawnictw, eksponowano jej tytuł i omawiano treść. W taki sposób reklamowano na przykład *Posłannictwo katolickiej Polski*, z 1939 roku, podkreślając, że „autor *Posłannictwa* sięga głębiej, dociera do najistotniejszych zagadnień dzisiejszej rzeczywistości polskiej, a przy tym wiąże całość przedstawionego programu z historyczną przeszłością polskiego katolicyzmu”⁴⁶. Natomiast pod nagłówkiem „Dobra książka” znalazła się reklama publikacji *Ku lepszemu przyszłości*, która to znakomicie wpisywała się w nowe hasło Akcji Katolickiej: „Katolicka myśl społeczna podstawą socjalnej przebudowy świata”. Dla lepszego zachęty czytelników redakcja miesięcznika podkreślała, że książka ta „opiera się na naukach papieży podanych w encyklikach, a przede wszystkim w encyklice Piusa XI *Quadragesimo Anno*”⁴⁷.

Na łamach periodyku pojawiały się również wyraźne wskazania ze strony hierarchów Kościoła w Polsce, a nawet samej Stolicy Apostolskiej, zalecających czytanie dokumentów Kościoła. W artykule *Czytajmy encykliki* zwrócono uwagę na dwie najnowsze encykliki – w jednej z nich papież potępiał komunizm, a w drugiej piętnował hitleryzm. Argumentowano: „[...] komunizm i hitleryzm duszą naszą ludzkość, odbierają wolność osobistą, czynią z ludzi mechaniczne, bezosobowe narzędzia, które ślepo muszą słuchać i wykonywać rozkazy”⁴⁸. Encykliki miały ukierunkować społeczeństwo na właściwy odbiór tych dwóch totalitarnych systemów zalewających Europę i przestrzegać wiernych przed ich wpływem.

Temat encyklik wielokrotnie powracał na łamy „Akcji Katolickiej na Śląsku”, zarówno w materiale promocyjnym dotyczącym wydawnictw Akcji Katolickiej, jak również w obszernych omówieniach. Aktualną kwestią były sprawy społeczne, dlatego też „papieże zabierali publicznie głos w sprawach społecznych, gdyż nauka Chrystusa obowiązuje nie tylko poszczególne jednostki, ale całe społeczeństwa”⁴⁹. Dla właściwego poznania nauki Kościoła w tym zakresie i rozeznania w treści

⁴⁴ *Co czytać – co polecać*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 3, s. 42.

⁴⁵ *Czy znacie już najnowsze książki?* AKŚ 1937 (R. 1), nr 4, s. 44.

⁴⁶ *Z nowych wydawnictw*. AKŚ 1939 (R. 3), nr 1, wkładka, po s. 24.

⁴⁷ *Dobra książka*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 10, s. 139.

⁴⁸ *Czytajmy encykliki*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 6, s. 75.

⁴⁹ *Papieskie encykliki społeczne*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 2, s. 2 okładki.

aktualnych encyklik społecznych przedstawiono z krótkim komentarzem najważniejsze z nich – poczynając od Leona XIII, na Piusie XI kończąc. Wśród dziesięciu omówionych encyklik znalazły się: *Rerum novarum* (o kwestii robotniczej), z 1891 roku, *Divini illius Magistri* (o chrześcijańskim wychowaniu), z 1929 roku, *Casti connubii* (o małżeństwie chrześcijańskim), z 1930 roku, *Quadragesimo Anno* (o sprawach socjalnych), z 1931 roku⁵⁰. Zalecano wiernym poznanie nauczania papieskiego, wcielanie go w życie i propagowanie. Starano się również, aby w kolejne rocznice ukazania się encyklik społecznych omawiać ich treść i znaczenie na łamach „Akcji Katolickiej na Śląsku” i tym samym uwrażliwić czytelników na aktualne sprawy Kościoła i państwa⁵¹.

Ciekawą formą promocji książek wydawanych przez Akcję Katolicką znajdujemy na łamach miesięcznika w postaci całostronicowej reklamy zatytułowanej „Składnica poleca: do rozpowszechniania wśród katolików zwłaszcza członków A.K. gorąco polecamy następujące wydawnictwa”. Część z wielu wymienionych w niej pozycji została opatrzona wskazaniem „Do kolportażu w święto AK” lub „Do bibliotek oddziałów i prywatnych”. Wśród proponowanych wydawnictw znalazła się praca *Posel ks. J. Wajda i jego czasy*, którą przedstawiono w słowach: „Broszura napisana prosto, bez balastu naukowego, przyczyni się do popularyzacji postaci zasłużonego kapłana, którego starsi księża naszej diecezji dobrze znali – a młodzi powinni poznać z opisu w książce”⁵².

Znaczna część książek docierała do czytelników dzięki temu, że organizowano w całej diecezji – najczęściej jesienią – Tydzień Książki i Prasy Katolickiej, reklamując to zdarzenie na łamach miesięcznika w formie apelu „Uwaga! Tydzień dobrej książki i prasy”. Wydarzenie to poprzedzała bogata reklama w prasie lokalnej, propaganda poprzez ulotki, plakaty, afisze, a także zachęta głoszona z ambon⁵³. Podkreślano przy tym: „[...] sprzedaż książek ma wypaść okazale, a więc: ładne stoisko, piękne afisze propagandowe, uśmiechnięte twarze sprzedających, a Tydzień prasy na pewno się w naszej parafii uda”⁵⁴. Impreza przebiegała pod hasłem „W rękę katolika – książka i gazeta katolicka”, ponieważ jak głoszono: „Im więcej lektury katolickiej, tym więcej uświadomienia katolickiego! A głębokie i silne uświadomienie katolickie jest niezłomną siłą katolików i drogą do ich wpływu na świat i życie!”⁵⁵.

Na łamach „Akcji Katolickiej na Śląsku” podawano kryteria, jakimi należy się kierować w doborze lektury dla siebie lub literatury do zaproponowania

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ *Rocznice papieskich encyklik społecznych*. AKŚ 1939 (R. 3), nr 5, s. 108.

⁵² *Składnica poleca*. AKŚ 1937 (R. 1), nr 10, s. 130.

⁵³ *Bądź apostołką dobrej książki i prasy*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 10, s. 162.

⁵⁴ „W rękę katolika książka i gazeta katolicka”. AKŚ 1938 (R. 2), nr 10, s. 156.

⁵⁵ „Tydzień książki i prasy katolickiej” na Śląsku. AKŚ 1938 (R. 2), nr 10, s. 154.

innym: „1. polecenie danej książki lub autora w pismach naszej organizacji, w »Młodej Polce«, »Kierowniku«, w pismach katolickich, a więc w »Gościu Niedzielnym«, w »Kulturze«, w »Przeglądzie Katolickim«, w »Tęczy« itp. 2. osoba autora, 3. wydawnictwo”⁵⁶. Mając tak sprecyzowane informacje, wraz ze wskazaniem miejsca, gdzie należy tytułów szukać, a także omówienie zawartości lub recenzję publikacji, można było zaopatrywać się w najlepsze pozycje książkowe.

Wśród „Ważnych nowości wydawniczych” reklamowano między innymi książki autorstwa biskupa Adamskiego. Były to na przykład: *Z zagadnień i trudności duszpasterskich Diecezji Śląskiej*, przeznaczona głównie dla kapłanów, *Parafialna Akcja Katolicka*, opisana jako doskonały materiał na posiedzenia Zarządu Parafialnej Akcji⁵⁷, *Szkola według nauki Kościoła i uchwał Synodu*, zawierająca informacje o rzeczywistości szkolnej w ówczesnej Polsce, jak również *Zadania Akcji Katolickiej Młodzieży*, w której „Dostojny Autor przedstawia najpierw sposoby i metody wychowania młodzieży w Rosji bolszewickiej, w Niemczech i we Włoszech, w końcu opisuje stosunki w Polsce”⁵⁸.

Święta i uroczystości kościelne były okazją do zwrócenia uwagi na tytuły, które watro przeczytać i w które należy się zaopatrzyć. Kanonizacja bł. Andrzeja Boboli umożliwiła społeczeństwu poznanie nowego polskiego świętego dzięki publikacjom, które pojawiły się na rynku wydawniczym, a w związku z tym zostały zarekomendowane w „Akcji Katolickiej na Śląsku”. Apelowano do wiernych: „Czytajmy żywoty świętych bohaterów, wielkich ludzi, przewodników ludzkości! Przykłady ich życia staną się dla nas zachętą do wytrwałej pracy nad sobą”⁵⁹.

W trosce o śląskie społeczeństwo wydawano literaturę, która miała uświadczać zły wpływ masonerii i wolnomularstwa oraz chronić ludność przed niebezpiecznymi ideologiami. Księgarnia i Drukarnia Katolicka w Katowicach wydała kilka tytułów, w których omawiano sprawy masonerii w Polsce⁶⁰. Były wśród nich pozycje *Państwo w okowach masonerii* czy *Masoneria w Polsce*. Wydawca proponowanych prac uważał, że masonerii nie można się bać ani też jej lekceważyć, „należy się natomiast dokładnie i możliwie rzeczowo uświadomić co do jej celów, organizacji, zasięgu działania i dotychczasowych jej sukcesów”⁶¹.

Akcja Katolicka miała znaczny wpływ na kształtowanie postaw patriotycznych, moralnych i etycznych społeczeństwa. Służyły temu systematyczne szkolenia, wykłady i prelekcje, które odbywały się najczęściej w siedzibie oddziałów stowarzyszenia. Podnoszenie poziomu wiedzy wpisane było w program Akcji Ka-

⁵⁶ *Powiedz mi co czytasz a powiem ci kim jesteś*. AKŚ 1939 (R. 2), nr 1, s. 23.

⁵⁷ *Ks. biskup przyjeżdża do wszystkich Zarządów Parafialnej A.K.* AKŚ 1938 (R. 2), nr 3, s. 34.

⁵⁸ *Zadania Akcji Katolickiej Młodzieży*. AKŚ 1938 (R. 2), nr 3, s. 44.

⁵⁹ *Jak zdobyć dobrą książkę na własność?* AKŚ 1939 (R. 3), nr 4, s. 95.

⁶⁰ *Masoni tu – masoni tam!* AKŚ 1938 (R. 2), nr 9, wkładka, po s. 144.

⁶¹ *Ibidem*.

tolickiej, dlatego każdy oddział na użytek swoich członków gromadził literaturę, uzupełniając zasób o nowe tytuły. Biblioteki oddziałów kompletowały przede wszystkim własne wydawnictwa, ale starano się pozyskiwać także literaturę proponowaną przez inne oficyny katolickie, ogólnopolskie i lokalne, takie jak Ostoja, Wydawnictwo św. Wojciecha w Poznaniu czy Księgarnia i Drukarnia Katolicka w Katowicach. Dzięki dobrze zaopatrzonym bibliotekom kierownictwo oddziału lub wytypowane osoby mogły przygotować wykład, referat lub poprowadzić szkolenie dla członków oddziału⁶². W miesięczniku „Akcja Katolicka na Śląsku” wielokrotnie postulowano, by: „Założyć bibliotekę podręczną, kształcić członkinie przez wypożyczanie książek, broszur, pism, referatów do domu”⁶³. Proponowano również „inne sposoby zdobycia książek, mianowicie biblioteczki wędrowne TCL i Katolicki Fundusz Wydawniczy”⁶⁴.

Ważnym zadaniem Akcji Katolickiej była współpraca z Towarzystwem Czytelni Ludowych – prężnie działającą organizacją, która zakładała biblioteki i prowadziła szeroko zakrojoną aktywność kulturalno-oświatową. Z uznaniem podkreślano, że „dla Akcji Katolickiej ta współpraca jest o tyle ważną, że T.C.L. pracujące na niwie narodowej pokrzepia i wzmacnia Akcję Katolicką zdrowym patriotyzmem”⁶⁵. Biskup Adamski wydał specjalne rozporządzenie, które miało usprawnić wzajemną współpracę, a przede wszystkim przyczynić się do lepszego zorganizowania bibliotek i podniesienia poziomu czytelnictwa katolickiego we wszystkich parafiach diecezji⁶⁶. Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej pozostawał w ścisłej współpracy z Zarządem TCL, czego rezultatem były wspólne posiedzenia połączone z wieczorami dyskusyjnymi i pracą nad jednolitym programem oświatowym. Zachęcano również członków Akcji Katolickiej do korzystania z bibliotek TCL, a także postulowano tworzenie działu Akcji Katolickiej i literatury religijnej w miejscowej bibliotece⁶⁷. Promując na łamach „Akcji Katolickiej na Śląsku” wybrane tytuły, wskazywano typ literatury, który powinien znaleźć się w wielu placówkach oświatowych i organizacjach społecznych.

⁶² *Druhno, czy masz w bibliotece materiał do referatów, do pogadanek?* AKŚ 1939 (R. 3), nr 2, s. 46–47.

⁶³ *Jak rozruszać śpiący oddział?* AKŚ 1937 (R. 1), nr 11, s. 153.

⁶⁴ *A czy wiecie druhnny, że...* AKŚ 1939 (R. 3), nr 3, s. 71.

⁶⁵ *Akcja Katolicka na Śląsku. Powstanie...*, s. 46.

⁶⁶ *Towarzystwo Czytelni Ludowych współpracuje z nami.* AKŚ 1938 (R. 2), nr 2, s. 19.

⁶⁷ *Zacieśnić współpracę z T.C.L.* AKŚ 1938 (R. 2), nr 11, s. 167.

Podsumowanie

W okresie międzywojennym na Śląsku działała znaczna liczba organizacji społecznych zwłaszcza stowarzyszeń i bractw kościelnych. Chociaż nie wszystkie takie organizacje utożsamiały się z chrześcijańskimi poglądami, to w kwestiach o doniosłym znaczeniu stawały po stronie myśli katolickiej, nie zawsze z pobudek religijnych, ale w większości przypadków sprawy religijne pokrywały się niemal całkowicie z interesami narodowymi i społecznymi. Podejmowano wiele wspólnych przedsięwzięć na polu społecznym, kulturalnym i oświatowym, zwłaszcza w zakresie tworzenia bibliotek, czytelnictwa książek i propagowania dobrej prasy. Powodowało to, że członkowie organizacji wychodzili poza własne struktury i schematy, jednocząc swe siły dla dobra społecznego i narodowego.

Przykładem udanego przedsięwzięcia było powołanie Akcji Katolickiej, która patronowała wielu organizacjom i koordynowała prace społeczne i kulturotwórcze. Efektem wspólnych działań było wydawanie „Akcji Katolickiej na Śląsku” – opiniotwórczego periodyku, który był drogowskazem i odniesieniem w sprawach natury organizacyjnej, społecznej i patriotycznej. Mimo krótkiego okresu istnienia miesięcznik dał się poznać jako dobrze opracowany i wartościowy periodyk informacyjno-promocyjny. Pismo ukazywało się do wybuchu II wojny światowej, a ostatnim z wydanych był numer 7–8 (lipiec–sierpień) z 1939 roku.

Czasopismo stało się łącznikiem dla stowarzyszonych członków i propagatorów myśli katolickiej. Wypełniło istotną lukę w kształtowaniu postaw społecznych, etycznych i patriotycznych. Promowane na łamach periodyku prasa i literatura mogły stanowić podstawę lektury zarówno młodzieży, jak i dorosłych. Członkowie Akcji Katolickiej poprzez własny organ prasowy starali się na różne sposoby wpajać katolikom zasady prawne, moralne i chrześcijańskie. Najskuteczniejszym narzędziem w tej kwestii była prasa i książka katolicka, które wspierały środowiska rodzinne, szkolne i zawodowe, przygotowując świeckich do aktywnego udziału w życiu Kościoła. Dzięki licznie zaangażowanym członkom stowarzyszenia, przy stałej współpracy i poparciu duchowieństwa, łamy miesięcznika były wypełnione bieżącymi informacjami szkoleniowymi, uzupełnianymi komunikatami o odpowiedniej literaturze. W niemal każdym numerze „Akcji Katolickiej na Śląsku” można znaleźć akcenty promocji czasopism i książek wydawanych przez Akcję Katolicką, a także reklamę wielu wartościowych publikacji innych wydawców. Regularnie ukazująca się lista proponowanych tytułów była pomocna zarówno w doborze literatury gromadzonej w bibliotekach różnych bractw i stowarzyszeń, włączanej do księgozbiorów parafialnych, jak i w uzupełnianiu podręcznych bibliotek domowych.